

معاون قضایی مرکز حل اختلاف و دبیر «ستاد ملی صبر»
در گفت و گو با تپش خبر داد:

پرونده

رهایی از چوبه دار

لیلا حسین زاده
تپش

رفتن پای چوبه دار و قصاص، کابوس شب و روز آنهایی است که به عمد قتل کرده‌اند اما این کلام خداست و حرف قانون که اگر کسی جان گرفت، با درخواست اولیای دم جانش باید ستانده شود. بعضی که جان عزیزشان از دست رفته، به بخشش راضی نیستند و حکم را اجرایی می‌کنند اما بعضی دیگر بزرگوارانه از حق قانونی خود گذشته و بخشش را انتخاب می‌کنند. بخششی که گاهی فقط خانواده مقتول انجام می‌دهد، گاهی هم گروهی از سازمان‌ها، نهادها و اشخاص بانفوذ دست به دست می‌دهند تا قاتلی از قصاص نجات پیدا کند. ستاد ملی صبر هم که در سال ۹۶ تأسیس شد، چند سالی است با اقدامات خود در حوزه گرفتن رضایت از خانواده‌های مقتولان، باعث شده تا محکومان به قصاص فرصت زندگی دوباره پیدا کنند. این هفته گفت‌وگویی با ابوالفضل محبی، معاون قضایی مرکز حل اختلاف و دبیر ستاد ملی صبر درباره اقدامات این ستاد در جلب رضایت اولیای دم داشتیم که در ادامه می‌خوانید.

هرچه بیشتر اجرای عدالت ترمیمی در جامعه باشیم و تلاش کنیم تارضایت صاحبان حق قصاص را به دست آوریم.
• چه تعداد پرونده قصاص منجر به رضایت شده است؟

هدف نیز گسترش فرهنگ صلح و سازش و استفاده حداکثری از مشارکت مردم برای توسعه این دو مورد مهم است. فرمایشی از حضرت آقا داریم که براساس آن، هر کار را به مردم سپردید، آنجا کار درست شد. مبنای آن نیز همین است که شاهد

• ستاد ملی صبر بر چه اساس راه‌اندازی شد و چه هدفی دنبال می‌کند؟
پیشگیری از وقوع جرم با قوه قضاییه است اما اغلب رسالت‌های آن شامل حل و فصل دعوا، پرونده‌های قضایی، تعقیب متهمان و مجازات مجرم‌ان و... می‌شود که صرف‌نظر از پیشگیری، بیشتر روی مجازات نقدی، حبس، شلاق، محرومیت از حقوق، تبعید و مواردی از این قبیل متمرکز است، با این حال و در دوره جدید، قوه قضاییه سعی کرده مقداری تخصصی‌تر و حرفه‌ای‌تر با موضوعات مواجه شود. سیاست جنایی اسلام، اصطلاحاً مبتنی بر مدارا یا سبب است. قوانین بالادستی ما هم از این موضوع حمایت می‌کند اما قوانین عادی ما انگار عکس قضیه است و از این قاعده پشتیبانی نمی‌کند. در قانون مجازات اسلامی سال ۱۳۷۵، نرخ حبس گرایشی، حدود ۹۳ درصد است؛ یعنی قانونگذار مادر ۹۳ درصد جرایم علاقه داشت مجرم را زندانی کند. یک عدد دیگر به شما بدهم. ما بیش از ۲۰۰۰ عنوان کیفری داریم که بر این اساس سعی می‌کنیم بیشتر رفتارهای ناپهناجر را جرم دانسته و با دادگستری موضوع را حل و فصل کنیم. این یک روی سکه دادگستری و قوه قضاییه است اما بخش مدارا و سبب در اسلام که به آن اشاره کردم، باید در جایی از حکومت اسلامی، استفاده شود. تجربه مادر سال‌های اخیر نشان داده که اگر در بسیاری از پرونده‌ها قصاص اعمال شود، ممکن است باعث وقوع قتل‌های دیگر شود. البته قصاص حق اولیای دم است و اگر تصمیم‌شان قصاص باشد، باید انجام شود. حالا برای این که فرهنگ ایرانی - اسلامی گذشت و مدارا را بیاوریم و در نهایت به عدالت ترمیمی و نه عدالت انتقامی و برخوردی برسیم تا آرامش و امید در میان مردم افزایش پیدا کند، یکی از اقداماتی که قوه قضاییه در سال‌های اخیر انجام داد، تشکیل ستاد ملی صبر است. «صاد» مخفف صلح، «ب» بخشایش و «ر» رضایت است. ستاد صبر، یک ستاد فراقوه‌ای و مردمی است و اصلاً دولتی نیست. این ستاد ابتدا برای کارهای فرهنگی و رسانه‌ای ایجاد شد اما از ۲۴ خرداد سال گذشته، علاوه بر فرهنگ سازی و کار رسانه‌ای به عملیات صلح هم پرداخت.

مکثا

تپش

۴ | ویژه‌نامه حوادث | روزنامه جام‌جم
چهارشنبه ۱۴ دی ۱۴۰۱ | شماره ۱۰۰۱

پای چوبه‌دار

تصمیم به بخشش گرفتم

ماجرای شهید محمدسعید دهقان‌اناری، همان سربازی که هنگام انتقال چند متهم به دادگاه، هدف ضربات چاقوی یکی از آنان قرار گرفت و به شهادت رسید، تا مدت‌ها سوژه روز بود و قانون هم برای مادر حق قصاص را در نظر گرفته بود. مادر تا لحظه‌ای که قاتل را پای چوبه‌دار دید، مصمم به قصاص بود؛ اما در ثانیه‌های آخر و به حرمت خدا و حضرت زهرا(س) او را بخشید که تصاویر این بخشش تا مدت‌ها میان مردم دست به دست می‌شد.

۱۹ فروردین سال ۹۷ بود که قرار شد سرباز وظیفه شهید دهقان‌اناری، متهمی را به مرجع قضایی منتقل کند، غافل از این که او فکر فرار در سرش می‌پروراند. فرصت که فراهم شد، متهم یک لحظه هم صبر نکرد. با چاقو شریان شاه‌رگ اصلی گردن شهید دهقان‌اناری را از هم درید و درحالی که قصد فرار داشت، دستگیر شد. شهید دهقان‌اناری در خون خود غوطه می‌خورد و با این که به بیمارستان منتقل شد و ۳۳ روز در کما بود، اما ۲۰ اردیبهشت و در ۲۴ سالگی به شهادت رسید.

تصمیم پدر و مادر شهید دهقان‌اناری قصاص بود و قاتل صبح ۲۰ اردیبهشت باید مجازات می‌شد. مادر می‌گوید: «به گلزار شهدای کرمان رفتم. از حاج قاسم خواستم کمک کند و اگر راهی وجود دارد، قاتل فرزندم را ببخشم خود شهدا آن را به دل من بیندازند. سر مزار فرزند شهیدم هم گفتم به هیچ عنوان نمی‌توانم از خون تو بگذرم. به زندان که رفتم، قاتل فرزندم را برای قصاص آوردند، طناب به گردنش انداخته، شهادتین و حکمش را خواندند. گفتم چرا معطلی؛ کار را تمام کنید و اجازه ندهید بیش از این اذیت شود. نمی‌دانم چه اتفاقی افتاد. به خدا گفتم با تو معامله می‌کنم و به احترام حضرت زهرا(س) و حرمت امام حسین(ع) می‌بخشم. ان شاء... که مورد رضایت خدا قرارگیرد.»

عکس‌های این پرونده مربوط به بخشش قاتل شهید دهقان‌اناری است.

